

Den Země: Planeta trpí přívalem elektroodpadu, výzvou je sběr a recyklace i menší elektroniky

30.4.2024 - Petr Lesenský | Dýcháme

Dvaadvacátý duben patří tradičně oslavám Dne Země a připomínce, jak důležité je o planetu pečovat. Jedním z palčivých problémů současnosti je ohromné množství elektroodpadu, který Zemi zaplavuje.

Podle nejnovější zprávy The Global E-waste Monitor (GEM), kterou ve spolupráci s dalšími organizacemi vydává Institut OSN pro vzdělávání a výzkum (UNITAR), lidé v roce 2022 vyprodukovali 62 milionů tun elektronického odpadu, což je o 82 % více než v roce 2010. Jaké jsou hlavní problémy při nakládání s elektroodpadem? A jak můžeme přispět ke zlepšení situace? Na tyto otázky je nezbytné si odpovědět právě při příležitosti oslav naší modré planety.

K recyklaci nemíří ani pětina vysloužilého elektra

Nejzásadnějším problémem, který zpráva zveřejněná Mezinárodní telekomunikační unií (ITU) odhaluje, je nepoměr mezi rychlým nárůstem množství elektrického odpadu a jeho recyklací. Celosvětově jej v roce 2022 totiž bylo řádně shromážděno a zpracováno pouze 22 %. Nejlépe jsou na tom Evropané, kteří k recyklaci odevzdali přes 40 % elektroodpadu. Zároveň jej však vyprodukovali nejvíce, konkrétně 17,6 kg na osobu. V afrických zemích je pak naopak recyklováno méně než procento vysloužilého elektra.

Množství vytvořeného elektroodpadu navíc v příštích letech dále poroste. Podle GEM jeho produkce do roku 2030 vzroste dokonce o dalších 32 % na 82 milionů tun. Míra sběru bude podle odborníků naopak náročnější. *„Jednoznačně pozorujeme pokračující trend miniaturizace elektroniky, která se nově dostává na trh. Výrobky jsou na trh uváděny lehčí a menší. Zatímco počet nově uvedených kusů elektroniky u nás meziročně stoupl o čtrnáct procent, jejich celková hmotnost pouze o procenta dvě,”* vysvětluje tento trend **David Chytil**, člen představenstva společnosti **REMA Systém**, která v rámci kolektivního systému loni v České republice vysbírala celkem **29 998 tun** vysloužilého elektra. Toto množství znamená úsporu například 17 800 tun primárních surovin, přes 47 400 kg CO₂ nebo více než 4,6 milionu metrů krychlových vody. *„Lidé by si měli uvědomit, že žádný elektronický přístroj, ani ten nejmenší, by neměl končit v koši. Je třeba všechny odevzdat ke zpětnému odběru,”* zdůrazňuje Chytil.

Bezplatný svoz recyklaci usnadní

S postupnou elektronizací společnosti roste také nabídka jednotlivých produktů, u nichž se však současně zkracují životní cykly. Zpráva GME uvádí, že 33 %, tedy 20,4 milionu tun z vyhozeného odpadu tvořila malá zařízení, například hračky, vysavače nebo mikrovlnné trouby. Pouze 12 % z nich ale bylo zrecyklováno. *„Někteří lidé mají bohužel pocit, že vysloužilý telefon nebo drobnější spotřebič z domácnosti se v komunálním odpadu ztratí. Elektronika ale často obsahuje toxické látky, které mohou být při nesprávné manipulaci ohrožující pro člověka i životní prostředí. Je opravdu nebezpečné vyhazovat je do běžné popelnice,”* varuje **Lýdia Stanková**, manažerka marketingových projektů společnosti **REMA Systém**, a dodává, že sběr drobné elektroniky je v České republice snadný díky speciálním kontejnerům nebo místům zpětného odběru. *„V rámci projektu Bud' líný*

dokonce umožňujeme zájemcům zcela zdarma poslat balík s vysloužilou elektronikou, o jejíž správné zpracování se poté postaráme,” upřesňuje.

Morálka lidí při zbavování se větších přístrojů je podle zprávy naopak o něco lepší. „Vyhodit lednici nebo myčku do popelnice už není tak snadné, lidé proto často volí správnou variantu a vysloužilé zařízení odvezou na sběrný dvůr. Další možností je využití bezplatného svozu, který REMA Systém nabízí,” doplňuje Stanková.

Nevyužité bohatství

Řádné nakládání s elektroodpadem má nejen ekologické, ale i ohromné ekonomické výhody. Ve vyřazeném elektriku se totiž ukrývá velké množství cenných druhotných surovin, například měď, platina nebo zlato. Podle údajů GEM je však recyklací pokryto pouze 1 % poptávky po vzácných prvcích. Promrhané zdroje se tak v roce 2022 šplhaly k 91 miliardám amerických dolarů. V případě, že by země dokázaly do roku 2030 zvýšit míru sběru a recyklace elektronického odpadu na 60 %, zisky ze zpracování cenných surovin by převýšily náklady na něj o 38 miliard dolarů, což mohou být dle zprávy klíčové zdroje pro podporu výroby obnovitelné energie nebo e-mobility.

<https://www.dychame.cz/den-zeme-planeta-trpi-privalem-elektroodpadu-vyzvou-je-sber-a-recyklace-i-mensi-elektroniky>